

Historický vývoj a současná struktura veřejné správy v ČR. Princip subsidiarity. Decentralizace. Evropská charta místní samosprávy. Smart cities.

3AM603 Municipální marketing

Mgr. Mario Kubaš, Ph.D.

Katedra arts managementu, FPH VŠE v Praze

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Historický vývoj a současná struktura veřejné správy v ČR. Princip subsidiarity. Decentralizace. Evropská charta místní samosprávy. Smart cities.

- středověk / novověk / R-U

- knížectví _ kontrola veškeré půdy v celé zemi

- 1085 _ Vratislav II. _ království _ lenní systém

- 13. století _ rodová šlechta

- soukromé vlastnictví půdy

- nutnost respektovat krále

- posléze vznik ~12 krajů

- berní definice

- 14. století

- akcent centralismu

- krajští hejtmani

Historický vývoj a současná struktura veřejné správy v ČR. Princip subsidiarity. Decentralizace. Evropská charta místní samosprávy. Smart cities.

- teritoriální rozvoj
- snaha o přiblížení vlády lidu ~ princip subsidiarity
- 15. století
 - husitské války
 - panský / rytířský / měšťanský stav
 - podíl na části moci
 - faktická samospráva
 - 12 krajů > 14 krajů
 - podoba platná až do počátku 18. století

Historický vývoj a současná struktura veřejné správy v ČR. Princip subsidiarity. Decentralizace. Evropská charta místní samosprávy. Smart cities.

- 1620 _ Bílá hora

- absolutismus

- úpadek moci stavů

- 18. století

- centralizace

- veřejná správa

- gubernia / krajské úřady

- ustanovení 16. krajů dle rozlohy

- katastrální systém

Historický vývoj a současná struktura veřejné správy v ČR. Princip subsidiarity. Decentralizace. Evropská charta místní samosprávy. Smart cities.

- 1848

- důsledek nejen krize státní správy
- > reforma správního systému
- zrušení poddanství > zeměpanská správa
- feudální absolutismus > konstituční monarchie
- obec jako základ státu _ místní / okresní / krajské
 - dílčí samospráva _ reflexe katastrálního systému

- 1860/62

- zrušení krajů > okresní hejtmanství
 - říše / země / okresy

Historický vývoj a současná struktura veřejné správy v ČR. Princip subsidiarity. Decentralizace. Evropská charta místní samosprávy. Smart cities.

- ČSR

- 1916 _ Národní výbor
 - s presidentem a vládou nejvyšší orgán republiky
- 1920 _ Ministerstvo vnitra
 - zákon č. 126/1920 Sb., o zřízení župních a okresních úřadů
 - 21 žup _ vybrané pouze německé
 - zavedeno pouze na Slovensku
 - zákon č. 125/1927 Sb., o organizaci politické správy
 - země _ Česká / Moravskoslezská / Slovenská / Podkarpatská Rus
 - okresy
 - obce
 - postátňování samosprávy

Historický vývoj a současná struktura veřejné správy v ČR. Princip subsidiarity. Decentralizace. Evropská charta místní samosprávy. Smart cities.

- protektorát

- druhá republika _ vrcholící centralizace
 - obavy z německého obyvatelstva
- mnichovská dohoda _ nejednotný stát _ vznik Slovenského státu
 - okupační vojenská správa _ 23/12 oberlandrat _ vrchní zemský rada
 - spojené celky 2 – 3 okresů
 - 53/5 okresů _ okresní radové _ jmenování župním vedoucím nsdap
 - městské / venkovské
 - říšský komisař / říšský místodržící
 - příprava na budoucí systém struktury moci

Historický vývoj a současná struktura veřejné správy v ČR. Princip subsidiarity. Decentralizace. Evropská charta místní samosprávy. Smart cities.

- ČSSR

- 1945/48 _ neochota Slovenska navázat na systém první republiky
 - místní / okresní / zemské národní výbory
- 1948/89
 - centralizace / podléhání vůli strany
 - zánik samosprávy _ podřízenost vyšším orgánům
 - výkon státní moci na jednotlivých úrovních
 - obnovení krajského zřízení
 - 13 krajů Čechy / Morava / Slezsko / 6 krajů Slovensko / Praha
 - snaha o územní / demografickou / etc. vyrovnanost krajů
 - 13-14 okresů na kraj

Historický vývoj a současná struktura veřejné správy v ČR. Princip subsidiarity. Decentralizace. Evropská charta místní samosprávy. Smart cities.

- 1960 _ nový systém územně – správního členění
 - centralizace
 - Praha _ 16 > 10 správních obvodů
 - 7 krajů / 76 okresů
 - ignorování hranic katastrálních území
 - MNV _ organizace pracujících
 - 1967 _ vyšší kompetence _ spádovost vztahů zachována
 - nedostatečná kvalifikovanost
 - 1972 _ 6823 MNV
 - 1239 v obcích <300 obyvatel > následná redukce
 - 1982 _ střediskové obce
 - MNV s rozšířenou působností

Historický vývoj a současná struktura veřejné správy v ČR. Princip subsidiarity. Decentralizace. Evropská charta místní samosprávy. Smart cities.

- ČSFR

- federativní uspořádání

 - problém s pojetím

 - hledání alternativy centralistického systému

 - znovuzavedení samosprávy _ obce / města

 - okresní úřady

 - 1992 _ rozdělení federace

Historický vývoj a současná struktura veřejné správy v ČR. Princip subsidiarity. Decentralizace. Evropská charta místní samosprávy. Smart cities.

- ČR

- převzetí právních norem / institucí / majetku federace _ nově vzniknuvší prioritizovány
- Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR _ čl. 99
 - „Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky, a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky.“
- 1997 _ koncepce 17 vyšších územních samosprávných celků
- 2000 _ 14 krajů _ resp. 13 krajů / Praha
 - kraje vymezené okresy _ 76
- 31. 12. 2002 _ ukončení činnosti okresních úřadů
 - kompetence delegovány na obce / kraje / jiné orgány státní správy
 - > vznik obcí s rozšířenou působností _ 205

Historický vývoj a současná struktura veřejné správy v ČR. Princip subsidiarity. Decentralizace. Evropská charta místní samosprávy. Smart cities.

- současný stav veřejné správy ČR

- sestává se z

- státní správy

- ústřední

- dekoncentrovaná

- územní samosprávy

- obecní _ místní

- krajská

- působnost samostatná / přenesená

- smíšený model územní správy

Historický vývoj a současná struktura veřejné správy v ČR. Princip subsidiarity. Decentralizace. Evropská charta místní samosprávy. Smart cities.

- státní správa

- ústřední orgány _ ministerstva
 - celostátní působnost
- územní orgány _ správy Policie / ČSÚ/ obchodních inspekcí / katastrální úřady / etc.
 - místní působnost
- ostatní státní orgány _ státní fondy
 - kinematografie / kultury / životního prostředí / dopravní infrastruktury / rozvoje bydlení / intervenční
- jiné orgány oprávněné vykonávat státní správu
 - lesníci / myslivci / vodní stráž / rybářská stráž / stráž ochrany přírody / místní stráž

Historický vývoj a současná struktura veřejné správy v ČR. Princip subsidiarity. Decentralizace. Evropská charta místní samosprávy. Smart cities.

- územní samospráva

- obecní

- obec jako veřejnoprávní korporace
- práva obce
 - volební / hlasovací / na informace / projednání relevantních záležitostí / podávat návrhy / etc.
- zastupitelstvo na základě komunálních voleb
 - čtyřletý mandát / povinnost setkávání se nejméně jednou za tři měsíce
 - kolektivní rozhodovací orgán
 - vázáno odpovědností
 - kontrolní / finanční výbory
- rada
 - tvořená starostou / zastupiteli
 - komise

Historický vývoj a současná struktura veřejné správy v ČR. Princip subsidiarity. Decentralizace. Evropská charta místní samosprávy. Smart cities.

- krajská
 - územní společenství občanů
 - vyhlášky
 - právo ústavní stížnosti
 - zastupitelstvo
 - rozpočet kraje / plán rozvoje / územní plán
 - výbory finanční / kontrolní / výchova, vzdělání a zaměstnanost
 - rada
 - hejtman / radní – zastupitelé
- paralelní stav 14 samosprávných krajů (1997) / 7 územních krajů (1960)
 - NUTS II

Historický vývoj a současná struktura veřejné správy v ČR. Princip subsidiarity. Decentralizace. Evropská charta místní samosprávy. Smart cities.

- princip subsidiarity

- filozofický koncept diskutující rozhodování o přiřazení určitých kompetencí určitým vrstvám moci
- projevuje se historicky ve formách vlády a jejím rozprostření do úrovní
- diskutován je především v souvislosti s Evropskou unií
 - téma poprvé vyzdviženo v 70. letech
 - vyčerpání integračního potenciálu _ krize
- 7.2. 1992 _ Smlouva o Evropské Unii / Maastrichtská smlouva

Historický vývoj a současná struktura veřejné správy v ČR. Princip subsidiarity. Decentralizace. Evropská charta místní samosprávy. Smart cities.

- právo Evropské unie jednat oprávněně pouze v případě, nelze-li daného cíle dosáhnout efektivněji na jiné úrovni
- smyslem je zajistit, aby se co nejvíce rozhodnutí dělalo co nejblíže občanům, kterých se týká, a kontrolovat, zda opatření na úrovni evropské unie jsou oprávněná vůči nižším úrovním – členským státům
- spojená se zásadou proporcionality
 - žádné opatření nemá přesáhnout rámec nezbytnosti pro dosažení cílů

Historický vývoj a současná struktura veřejné správy v ČR. Princip subsidiarity. Decentralizace. Evropská charta místní samosprávy. Smart cities.

- subsidiarita v Lisabonské smlouvě

- Protokol č. 1 o úloze vnitrostátních parlamentů povzbuzuje vnitrostátní parlamenty k zapojení do činností EU a požaduje, aby jim byly okamžitě poskytovány dokumenty a návrhy EU, aby je mohly prozkoumat, ještě než Rada přijme nějaké rozhodnutí.
- Protokol č. 2 požaduje, aby Komise brala v úvahu regionální a místní rozměr všech návrhů legislativních aktů a vypracovávala podrobné sdělení o tom, jak je zásada subsidiarity respektována. Protokol vnitrostátním parlamentům umožňuje odmítnout určitý návrh na základě toho, že tuto zásadu porušuje. V důsledku toho musí být návrh přezkoumán a Komise jej může zachovat, upravit nebo stáhnout, nebo jej může zablokovat Evropský parlament nebo Rada.
- smlouva poprvé vymezuje oblasti působnosti Evropské unie
 - celní unie / hospodářská soutěž / měnová politika EUR / zachování zdrojů /

Historický vývoj a současná struktura veřejné správy v ČR. Princip subsidiarity. Decentralizace. Evropská charta místní samosprávy. Smart cities.

- Evropská charta místní samosprávy

- 15. 10. 1985

- charta obsahující pravidla, na kterých má být založena místní samospráva

- teze

- místní společenství jsou základem demokratického systému

- právo občanů podílet se na řízení veřejných záležitostí je uznávané všemi státy Rady Evropy

- vykonáváno na místní úrovni ve spolupráci s místními orgány

- decentralizace moci

- Česká republika 1998 s výhradami

- systém výkonu přenesených pravomocí

- omezení rozsahu práv

- financování místní samosprávy

Historický vývoj a současná struktura veřejné správy v ČR. Princip subsidiarity. Decentralizace. Evropská charta místní samosprávy. Smart cities.

- Strategický rámec rozvoje veřejné správy 2014/20

- věcný záměr zákona o územně správním členění státu
 - stanovení formy územní správy pouze jedním zákonem
 - členění České republiky na 13 krajů / Praha
 - kraje dělené na obce s rozšířenou působností
 - obce s rozšířenou působností dělené na správní obvody obcí / vojenské újezdy
 - Praha _ 10 obvodů / 22 městských částí
- eliminace starého krajského dělení

Historický vývoj a současná struktura veřejné správy v ČR. Princip subsidiarity. Decentralizace. Evropská charta místní samosprávy. Smart cities.

- Klienty orientovaná veřejná správa 2030

- návaznost na SRR VS 14/20
- očekávané schválení podzim 2019

- 3 navazující akční plány (3/3/4)

- identifikace problémových oblastí s potenciálem řešení
 - pracovní skupina / dotazníkové šetření / Evaluace plnění SRR VS / Evaluace plnění Implementačních plánů

- revize dostupnosti veřejné správy / zvýšení adresnosti financování / posilování evidence rozhodnutí ve veřejné správě / zefektivnění kontrolních mechanismů / zvyšování participace občanů

Historický vývoj a současná struktura veřejné správy v ČR. Princip subsidiarity. Decentralizace. Evropská charta místní samosprávy. Smart cities.

- Programové prohlášení vlády ČR 2018 – 2022

- kapitoly

- Digitální Česko

- eGovernment / digitální identita občanů / centralizace služeb / sdílené služby

- vnitřní bezpečnost a veřejná správa

- zjednodušení přístupu k volbám / korespondenční volby / zveřejňování smluv

- transformace systému ORP _ nevyhovující spádovost

- elektronické doklady

- veřejné investice, regionální a místní rozvoj

- jednotný model pro správu a prezentaci územních plánů

- metodická podpora zadávání veřejných zakázek

- vícekritériální rozhodování

- zákaz rozhodování pouze na základě ceny

Historický vývoj a současná struktura veřejné správy v ČR. Princip subsidiarity. Decentralizace. Evropská charta místní samosprávy. Smart cities.

- Smart cities

- systém prvků navazující na urbánní plánování a tzv. udržitelný rozvoj
- Smart growth _ řešení nekontrolovatelného rozpínání měst
 - podpora komunit / koordinace využití půdy / ochrana přírody / zachování veřejných prostor
 - New urbanism _ projekčně architektonický pohled na smart growth
 - Ecological city _ ekologické nástroje v rámci rozvoje měst
 - Compact city _ důraz na vyšší efektivitu / regenerace starší zástavby
- Smart cities _ komplexní koncept sdružující všechny uvedené proudy
 - využívání technologií
 - vzdělávání / kultura / inovace / soudržnost

Historický vývoj a současná struktura veřejné správy v ČR. Princip subsidiarity. Decentralizace. Evropská charta místní samosprávy. Smart cities.

- technologické faktory

- infrastruktura / IT / sítě
- alternativní mobilita
- nízká zátěž životního prostředí
- kvalita života

- lidské faktory

- sociální kapitál / demografie / charakteristiky obyvatelstva / vzdělání
- účast na veřejném životě
- kvalifikace
- E-Gramotnost
- flexibilita

- institucionální faktory

- vláda / politika / legislativa / ekonomika
- konkurenční výhoda
- komplexní přístup

Historický vývoj a současná struktura veřejné správy v ČR. Princip subsidiarity. Decentralizace. Evropská charta místní samosprávy. Smart cities.

- literatura / zdroje:

HLEDÍKOVÁ, Z., JANÁK, J., DOBEŠ, J. (2005). Dějiny správy v českých zemích od počátků státu po současnost. 2. vyd. Praha: NLN.

SCHELLE, K. (2005). Vývoj veřejné správy v letech 1848 – 1990. 2 vyd. Praha: Eurolex Bohemia.

POMAHAČ, R. a kol. (2013). Veřejná správa. 1 vyd. Praha: C.H.Beck.

DRULÁKOVÁ, R. (2010). Subsidiarita v Evropské unii: právní princip anebo užitečný symbol? 1. vyd. Praha: Oeconomica.

FEJTEK, P. (2012). Evropská charta místní samosprávy. Spolek pro obnovu venkova České republiky, poslední úpravy, 1.

BATTY, M., AXHAUSEN, K. W., GIANNOTTI, F., POZDNOUKHOV, A., BAZZANI, A., WACHOWICZ, M., ... & PORTUGALI, Y. (2012). Smart cities of the future. The European Physical Journal Special Topics, 214(1), 481-518.

ALBINO, V., BERARDI, U., & DANGELICO, R. M. (2015). Smart cities: Definitions, dimensions, performance, and initiatives. Journal of urban technology, 22(1), 3-21.

Zákon č.1/1993 Sb., Ústava České republiky

EUR-Lex, dostupné na <https://eur-lex.europa.eu/>

Strategický rámec rozvoje veřejné správy v ČR pro 2014 – 2020, dostupné na <https://www.mvcr.cz/soubor/strategicky-ramec-rozvoje-verejne-spravy-v-cr-pro-obdobi-2014-2020.aspx>

Koncepce Klienty orientovaná veřejná správa 2030, dostupné na <https://www.mvcr.cz/clanek/koncepce-klientsky-orientovana-verejna-sprava-2030.aspx>

Programové prohlášení vlády, dostupné na <https://www.vlada.cz/cz/jednani-vlady/programove-prohlaseni/programove-prohlaseni-vlady-165960/>

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

